

Strípky Čriepky

Časopis Čechů, Moravanů, Slezanů a Slováků na Novém Zélandě

Číslo 3 (No.3)

Březen 2009 (March 2009)

Ročník 20 (Vol. 20)

Jámy

První zprávu o osadě známe z roku 1252, kdy jí dal do vínku Boček s tchyní Sibylou nově založenému klášteru žďárskému. Osadu zdědili po Přibyslavovi z Křižanova. Přibyslav jí získal asi roku 1240 od Jana z Polné včetně rozsáhlého území v okolí.

Podrobnější zpráva o osadnících se nachází teprve v urbáři z roku 1470. Rozlohou plodné půdy to byla tehdy největší klášterská osada, neboť měla již 31 převážně větších hospodářských celků. Byl zde rychtář s lánem polí a se svými poddanými. Nacházel se zde i svobodný vladycký dvorec asi po prvním lokátorovi. Dosud není znám erb tohoto rodu, byla však u něho Kateřina z Jam (de Yam).

Do roku 1562 vzrostl počet hospodářských celků na 33 o rozloze 18 lánů. V urbáři z roku 1483 je již vynechán poddanský grunt rychtářův a svobodný dvůr měl 2 lány. Další zprávy o osadnících jsou až v gruntovní knize z roku 1653, kdy bylo v obci 34 hospodářství. Při nové politické organizaci v roce 1850 byla zde utvořena místní obec a jako první představenstvo zvoleni: starostou František Svatoň, členové Josef Nedvěd č.p. 18, Jan Starý č.p. 13, František Nevřkla č.p. 35, Jan Dvořák č.p. 10, František Mička č. 12, Jan Mužátko č.p. 20, Josef Kostelenec č.p. 26, František Košťál č.p. 31, František Holemář č.p. 25 a Jan Havlíček č.p. 1.

Po velkém požáru, který postihl obec v roce 1888, byl z popudu faráře V. Bezděka založen na počátku roku 1889 sbor dobrovolných hasičů. Roku 1909 Spořitelní a záloženský spolek. Dále v té době v obci působil Místní odbor Národní jednoty pro j.z. Moravu a místní osvětová komise. Obecní knihovna byla založena v roce 1921 a v té době měla 370 knih. Ve stejném roce se uskutečnilo první sčítání lidu v nové republice. Obec v té době měla 662 obyvatel. V roce 1926 byl v obci zřízen družstevní lihovar (č.p. 32). Dne 18.11.1928 byl odhalen pomník padlých, který postavila obec v 10. roce trvání republiky. V roce 1929 začala firma „Západomoravské elektrárny“ elektrifikaci obce. První elektrická světla zazářila v domech i na návsi 27.8.1929.

Obci se nevyhýbaly ani živelné pohromy. Tak například v roce 1904 bylo tak velké sucho, že všechny studny vyschly kromě studny u č.p. 2 a 8. Rybníky vyschly zcela, voda pro hospodářská zvířata se musela dovážet ze Sádky. V roce 1940 napadlo mnoho sněhu. Podle zákona o pracovní povinnosti museli všichni muži i ženy od 18 do 60 let odklízet sníh z cest.

V období dvou světových válek se lidem žilo velice těžko. 26.7.1914 byla vyhlášena mobilizace, narukovali všichni záložníci, následoval odvod koní, zavedení lístkového systému na potraviny, dokonce zavedeny bezmasé dny, které byly kontrolovány. Ve škole se učilo nepravdělně. Zápisy ve starých kronikách z let 1938-39 jsou velice emotivní, poznamenané dobou

„krutých zápasů o zachování národa“ jak je popisováno. V té době firma Eliáš z Brna stavěla první vodovod. Dopad událostí 2. světové války nebyl v kronice zaznamenán údajně z důvodu zákazu pořizování zápisů.

Po skončení války se začal rozvíjet mírový život. Ještě v roce 1945 vznikl Místní národní výbor, jehož sestavením byl pověřen F. Beneš, řídící učitel. Ve volbách v roce 1946 byl přeorganizován. V roce 1980 došlo ke sloučení obce s městem Žďár nad Sázavou, tím byl zrušen MNV a ustaven Občanský výbor jehož dlouholetým předsedou byl Josef Karmasín. V roce 1992 došlo k osamostatnění obce, následně provedeny volby a zvoleno jedenáctičlenné obecní zastupitelstvo. Starostou zvolen Jiří Šikl.

Podstatným zásahem do života lidí v obci byla kolektivizace zemědělství. V roce 1953 vzniklo Jednotné zemědělské družstvo, které se utvořilo ze 7 drobných zemědělců s výměrou 7 ha zemědělské půdy. Mimo tyto pozemky družstvo převzalo od MNV usedlost č.p. 12 (V. Mička) a č.p. 26 (J. Kostelenec). Z obecních pozemků převzalo družstvo louky o výměře 9 ha. Půda se obdělávala ručně za pomoci STS Stržanov, později Veselíčko a Jámy. Pozemky byly značně roztráštěné v celém katastru obce. Družstvo hospodařilo až do roku 1956 na 74 ha zemědělské půdy, nevlastnilo žádný traktor, mělo 7 tažných koní, 24 krav, 34 ostatního hovězího dobytka, 42 ks prasat. Skutečný počet stálých pracovníků byl 12 členů. Účetnictví zpracovával ONV. Postupem doby se družstvo dále rozšiřovalo tak, že v roce 1961 mělo družstvo 127 členů, 594 ha zemědělské půdy. V té době hospodařilo ještě 12 zemědělců soukromě. Hlavní rozvoj družstva začínal od roku 1960. Byly zahájeny rozsáhlé odvodňovací práce a zcelování pozemků. Meliorační práce daly základ vysokým výnosům zemědělských plodin v následujících letech. Zakládaly se komposty, těžila se rašelina, používalo se zelené hnojení, praktikoval se křížový osev a začínala se využívat chemizace. V roce 1964 se družstvo výnosem 381 q brambor umístilo na 1. místě v ČSSR. První traktor byl zakoupen v roce 1958. Mechanizace začala rovněž až v roce 1960. Traktory a stroje družstvo odkoupilo od STS, která se v obci rušila. Postupně se družstvo vybavovalo stále modernějšími stroji. V roce 1970 svým vybavením patřilo mezi nejlepší družstva v okrese. Průběžně probíhala i investiční výstavba. V roce 1973 skončilo samostatné JZD svou dvacetiletou éru svého budování a sloučilo se s JZD Hlinné a Veselíčko. Od 1.1.1976 došlo ke sloučení JZD ve velký celek 13 obcí s vedením ve Slavkovicích. V té době družstvo mělo 1305 členů a hospodařilo na ploše 5493 ha půdy. V roce 1977 byl družstvu přiznán titul JZD Vzlet ČSLA. Po roce 1989 bylo družstvo přetransformováno na Zemědělské družstvo. Postupně se realizovaly restituční nároky

osobám, kteří vložili své majetky v minulosti do družstva.

Rozvoj obce bylo možno zaznamenat až od šedesátých let. Před tím byl v roce 1946 zaveden první telefon do hostince u Mužátků, později místní rozhlas a kino. Od roku 1950 byla zavedena pravidelná autobusová doprava, která se postupně zkvalitňovala. Došlo k rekonstrukci budovy MNV, při ní se vybudovala nová hasičská zbrojnice. V roce 1969 postavena pila. JZD zakoupilo budovu MŠ a provedlo její adaptaci. V 70. letech dokončena a slavnostně otevřena prodejna a restaurace JEDNOTY a kulturní dům, na kterém se podílelo i JZD stavební skupinou a finančně. Do roku 1974 bylo nově postaveno na Pančavě 12 a ve středu obce 6 rodinných domků. Všechny komunikace byly opatřeny asfaltem, vydlážděn rybník u KD a upraven na vodní nádrž, postaveny autobusové zastávky a zavedeno osvětlení a místní rozhlas. V 80. letech byla opravena hřbitovní zeď, vybudována kanalizace, čistírna odpadních vod, vyhloubeny 3 vrty do hloubky 80 m pro vodojem, položeno výtlačné potrubí na Vejdoch, budován vodojem a rozvod po obci, opravena budova občanského výboru včetně místní pošty, zdravotního střediska a knihovny. V letech 1999 a 2000 byla obec plně plynofikována.

Politické události roku 1989 se promítaly i do života v obci. Nově byla ustavena Československá strana lidová, předsedou zvolen Milan Suchý, zanikla Národní fronta. Došlo k osamostatnění obce. I v obci se obnovovalo soukromé podnikání. Z lihovaru vzniklo s.r.o., Eva Teclová v usedlosti č.p. 1 vybudovala barvírnu látek, Růžena Bartoňová převzala do soukromí obchod smíšeného zboží a v bývalé restauraci vybudoval Miroslav Bartoň výrobu těstovin. Z části obchodu bývalé Jednoty vybudoval novou hospodu. Vznikly dále další živnosti jako truhlářství, zámečnictví, autodoprava, opravy automobilů, zednické a obkladačské práce a krejčovství. Začali hospodařit dva soukromí zemědělci, chovatel činčil a chov a prodej ryb.

Od roku 1992 začala probíhat transformace zemědělství, řešení restitučních nároků a úhrada nájmu za vloženou půdu. Dochází k úbytku pracovníků v zemědělství, snižují se stavy hospodářských zvířat a omezuje se pěstování zemědělských plodin. V tomtéž roce začalo vracení bývalých selských lesů. Jednalo se o lesy, které byly v 60. letech sdruženy do JZD a jako bývalé družstevní lesy později družstvem bez náhrady předány státu.

Obci byl v roce 1997 z rozhodnutí Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR přiznán znak a prapor obce. Základem znaku se stává pečeť půl kozla a znak pánů z Kunštátu.

Převzato z Internetu